

Michal letos oslaví šedesátiny. Předtím, než emigroval do Spojených států, pracoval nějakou dobu jako osvětlovač v divadle Semafor. V roce 1984 se nevrátil ze zájezdu do Jugoslávie a přes Rakousko se dostal do USA. Zde postupně vystřídal různé profese, až se jednoho dne ocitnul za volantem nákladáku. O svých zážitcích z té doby si vedl poznámky a na základě nich vzniklo i toto jeho povídání. Po nějaké době sice Michal jezdit přestal, ale dnes už zase „brázdí“ americké dálnice, tentokrát se svým vlastním vozem. Michal byl tak laskav a dovolil nám jeho vzpomínky postupně uveřejňovat v Truck magazínu, a tak budete mít možnost, stejně jako my v redakci, ocenit jeho zajímavý vypravečský styl a talent.

Takhle nějak to vše začalo

Z Čech jsem odjel v roce 1984 na zájezd do Jugoslávie, kde jsem požádal v kanceláři OSN o azyl. Pobyl jsem s manželkou Aničkou dva měsíce v motelu 1000 růží u Bělehradu, pak jsme dostali pas OSN a přesunuli se do Rakouska. Ve vesničce Ramsau u Hainfeldu, v Gasthofu Gruber, jsem prožil mou nejkrásnější a nejdělsí dovolenou. Bohužel jsem to tenkrát nevěděl, a tak místo abych si to jaksepatří užil, jsem se trdil a soužil očekáváním, kdy že už konečně odjedu do toho Nového světa. Až v létě 1985 nastal dlouho očekávaný a vytoužený den, těš se Ameriko, já přicházím. A víte, že jí to bylo jedno?

Po příletu se o mě a manželku postarali, to ano. Dostal jsem byt, nějaký nábytek, i peníze, poukázky na jídlo a průkazku na autobus. Řekli mi, kam mám chodit na angličtinu, kde nakupovat. Přijel jsem v červenci, uprostřed žhavého léta, kdy bylo v poledne venku mezi 40-50 Celsia. Vyrazili jsme na nákup, pochopitelně pěšky, auta nemaje. Netušil jsem, že supermar-

ket má otevřeno do půlnoci a že je lepší jít nakupovat v noci, to už i asfalt na silnici trochu vychladne. Všechno kolem mě bylo jiné než v naší staré dobré Evropě, nejhorší ze všeho hory nad městem. Ty jsou totiž zelené jen zjara, a to jsem tu ještě nebyl. Pak tráva uschne a až do zimy jsou zářivě žluté. Odporný pohled pro našeince, který americkou poušť nikdy neviděl. Co mi bylo platné ujišťování, že za těmi horami není další poušť, ale hory a opravdové lesy až do Kanady, když jsem se tam nemohl dostat. Měli jsem průkazku na autobus, ale nikam jsme nejedli, protože jsme nevěděli kam. Ostatně sedět u domu na trávníku s ostatními Čechy a nadávat na Ameriku je mnohem lepší.

Ve škole, při výuce angličtiny, jsme měli několikrát přednášku o jedovatých hadech a jiných potvorách, co tu žijí. Vyděsilo nás to tak, že jsme před spaním prohlíželi doma každý kout, jestli nám tam nevlezli jedovatí hadi. Co bychom dělali, kdyby vlezli, nevíme. Rozhlíželi jsme se

ostrážitě všude, v parku i na parkovišti supermarketu. Dověděli jsme se, že tady žijí čtyři druhy strašně jedovatých hadů, pátý je vůbec nejhorší, lidi přímo vyhledávající, vodní had mokasín. To vše je pravda, ale pro celé Spojené státy, tady v Idahu žije jen chřestýš a toho jsem ještě neviděl. Ne že bych po tom toužil. Ten strašlivý vodní had tady u nás není vůbec, voda je pro něj studená. To jsem nevěděl, když jsem stál odvážně ponořen po kotníky do řeky a maličké rybičky mi začaly odubávat paty. Já z toho měl málem smrt, žere mě had!

Další strašlivý nepřítel lidstva je pavouk černá vdova, jehož kousnutí je prý tak jedovaté, že by zahubilo rotu vojáků. Lidi vyhledává a útočí na ně, jak jen může. No, nevím. Viděl jsem je, dokonce hodně zblízka, na zimu se nám jich nastěhují stovky pod dům. Nemáme sklep, ale jak se říká crawling space, no takovou škvíru, kde se dá lézt po kolenou. Podlaha je hlína přikrytá igelitem, nad sebou máte spodek dřevěné podla-

hy a hlavně pavučiny a černé vdovy. Zatím jsem živý, pokud na ni člověk nesáhne, tak nekouše, zřejmě ví, že tu spoustu jídla nemůže sníst a tak lidí neloví. Ostatně s tou jedovatostí to taky není tak divoké.

Naše největší starost byla honem sehnat práci a postavit se po deseti měsících v uprchlických táborech na vlastní nohy. Práce v tu dobu v Boise nebyla a to byl náš největší problém. Měli jsme peníze na přežití, ale my už nechtěli jen brát, my se chtěli starat o sebe, být zas normálními lidmi. A tak místo trpělivého chození do školy jsem přijal výzvu mého bratrance, který v tu dobu žil s rodinou v Los Angeles, a přestěhoval se tam. Stěhování bylo jednoduché, nic jsme neměli, nábytek taky vlastně nebyl náš. Koupili jsme si za 225 dolarů 17 let starý Cadillac, dali jsme do něj své čtyři švestky, na pátou nebylo, a vyrazili na jih. Cesta to byla strašlivá, viděli jsme prvně v životě Sierru Nevadu, hlavně ty nekonečné pouště. Tady to není jako na Sahaře, poušť je porostlá čínsi, co je zjara, když roztaje sníh, chvíli zelené a za tu chvíli stačí rozkvést, urodit semena a uschnout na zbytek roku. Měli jsme strach, co bude, když se nám něco stane, jak dlouho to bude trvat, než nás někdo najde. Poznali jsme brzy, že to není tak strašné. Bouchla nám přední pneumatika, byla špatně seřízená sbíhavost kol. Netrvalo to ani čtyři minuty a stálo u nás jiné auto, co jako potřebujeme. Pomohli mi nasadit rezervu, hever jsem neměl, a dojeli jsme asi 80 kilometrů do nejbližšího městečka a našli opravnu. S mou bohatou slovní zásobou třiceti slov jsem jim vysvětlil co spravit, my si u pumpy koupili za pět dolarů novou ojetou pneumatiku a jeli jsme dál.

Ještě na jeden moment cesty si vzpomínám, to bylo těsně před hranicí Nevady s Kalifornií. Silnice tam kličkuje údolím mezi horami, že vede do kopce jsme si nevšimli. Nebylo kolem nic jako třeba strom nebo sloup elektriky, podle kterého bychom to poznali. Auto nějak netáhlo a my se začali bát. Poslední vůz jsme potkali ani ne před hodinou a hele, támhle stával dům, soudě podle dvou stěn z lávových kamenů. A ten co tu bydlel měl auto, ještě tam stálo, rezavá karoserie. A vedle hromádka kostí. No bylo nám zkrátka přímo do zpěvu.

Příbuzní, ke kterým jsme jeli, nám sice podrobně popsali, jak se k nim dostaneme, co nám ale neřekli, že ta silnice, co po ní přijedeme, je dálnice a že se po ní budeme řídit v davu jiných aut, aniž bychom tušili, jak daleko je ta ulice, co na ní máme odbočit. Dodnes žasnu, jak je možné, že jsme dojeli a bez bloudění.

Pak jsme přijeli do Los Angeles a začali se starat o sebe. Nejdříve si vyřídili podporu. V Americe mají všichni spousty různých práv a výhod, ale musíte si sami zjistit, jaké to jsou a kde o ně požádat. My začali pátrání na jednom z místních úřadů, a protože snad všichni mají v popisu práce neposkytovat informace, dozvěděli jsme se, že tohle oni nevyřizují, musíme jít jinam, oni nevědí kam, musíme se zeptat, ale ne jich, protože oni to nevědí. Tři dny jsme puto-

vati z úřadu do úřadu, ptali se, kde si můžeme požádat a slyšeli stejnou odpověď, viz výše. Konečně se nás jedné milé paní zzelelo a dala nám adresu, kde by to měli vyřizovat. Když jsme tam dojeli, zjistili jsme, že tam už jsme byli předevčírem. Teď jsme jim řekli, co chceme a najednou to šlo. Předtím jsme se ptali, kde můžeme požádat, nežádali jsme, tak proč by nám měli něco nabízet, že. Dali nám žádosti, my je vyplnili, oni potvrdili, že jsou vyplněné a bylo to. Odtamtud jsme šli jsme na další úřad, kde jsme už také byli, ale bez žádostí. Teď je od nás přijali, hned druhý den čekání jsme přišli na řadu a nic nedostali. Nekvalifikovali jsme se, protože jsme měli 1000 dolarů. Sice půjčených na pronájem bytu, ale to je jim jedno. Vrazili mi do ruky papír, že to jsou má práva. Já na to kouknul a povídám, vždyť je to španělsky, tomu nerozumím. Poradili mi, abych si někomu řekl, aby mi to přečetl a vyhodil nás. Teprve o měsíc později jsem se dověděl, že je jejich povinnost sehnat tlumočnicka, aby se s námi mohli domluvit. Jenže, ano, správně tušíte, musíme o to požádat a není jejich povinnost nám říct, že máme požádat. To bylo na tom papíře se soupisem práv a ten mi dali.

Mám sice právo dostat ten soupis v mém jazyce, ale musím o to požádat. Není jejich povinnost... Zkrátka, Hlava 22 v praxi.

Začal další kolotoč, hledání bytu. Ne že by žádné nebyly, tady si prostě vyberete, v které ulici chcete bydlet, pak si vyberete dům, ve kterém chcete bydlet, no a pronajmete si v něm byt. Většina domů, vlastně tady je to apartment komplex, má nějaký ten byt zrovna volný. U nás to nebylo tak jednoduché. My sice měli peníze, ale v hotovosti, a to je podezřelé. Neměli jsme konto v bance, neměli jsme práci a neměli jsme papír z předchozího bydliště, že jsme slušní lidi. Hledali jsme, kde se dalo, dostali jsme se i do Armády spásy, ti by nám měli pomoci si pronajmout byt. Plní naděje jsme jeli na domluvenou schůzku. Tam nám řekli o peníze, protože když nemáme byt a nosíme peníze v kapse, mohl by je někdo ukrást a bude mnohem lepší, když jim je darujeme. To jsme odmítli a oni nás vyhodili.

Do dnešního dne ode mne neviděli cent a bohdá neuvidí. Manželka Anička litala 14 dní shánějící byt, vypsala desítky a snad stovky žádostí, vše marno, jsme slušní lidi, ale holt to nemáme na papíře.

Přišel den, který majitelka domu, kde bydlel můj bratranec, označila jako den, kdy už tam nesmíme spát a my v pět hodin odpoledne ještě nevěděli, kam složíme hlavu. Náhle se vynořila spása, správci jednoho z komplexů v ulici byli Slováci a ti nám nabídli, že můžeme přespat v jediném volném bytě v jejich domě, ta paní, co si ho pronajala, se ještě nenastěhovala. Znamenalo to spát na zemi, ale kdo by se staral o takové maličkosti. Seděli jsme u bratrance doma, v našem „novém“ domově nešel proud, když zazvonil telefon a naši slovenští přátelé volali, že si to ta paní rozmyslela a byt je náš. Druhý den jsme společně zfalšovali žádosti o pronájem tak, aby majitel nepoznal, kdo jsme a co jsme a začala starost poslední, práce.

Pomohli zase Češi. Seznámili jsme se v sousedství s další českou rodinou, on právě otevřel autodílnu a nechal mě u něj pracovat. V životě jsem auta nespravoval, ale to nevadilo. Něco

mi platil, vydělal jsem za měsíc šest set dolarů, to bylo na nájem, elektriku a plyn. V novinách jsme našli inzerát, kostel hledal učitelku do mateřské školky. Anička se přihlásila, ale nevzali ji kvůli angličtině. Aby nám pomohli, nabídli jí, aby hlídala děti v době bohoslužeb, a platili jí za to pět dolarů na hodinu. Dřív to dělali dobrovolníci zadarmo. Vydělala za neděli 30 dolarů a to jsme měli na jídlo na příští týden. O rok později jsem měl 10 dolarů na hodinu a zdálo se nám to málo.

Prosím vás nepodlehňte dojmům, že si snad stěžuju, to rozhodně ne. Už je to za námi a s podivnou pýchou vzpomínáme na to, čím jsme prošli. Jedno si ale neodpustím. Víte, jak je to krásné slyšet doma v Čechách, jak si tady žijeme?

Pokračování příště